

فتاویٰ معاصر

بیامون قضایای جدید

زکوة

دکتر جابر عیدالوندہ العازمی
مظہر نعمتی دزاوری

مؤلف:
مترجم:

www.ketabeh.com

شایک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۹-۳۸۲-۷

فهرست مطالب

تقریظ دکتر احمد نوری.....	۱۹
مقدمه‌ی مترجم	۲۷
مقدمه.....	۳۳
مشکل تحقیق.....	۳۶
اهمیت تحقیق و مستندات آن	۳۸
پژوهش‌های قبلی.....	۳۹
الف) «الصیام محدثاته وحوادثه»: دکتر محمد عقله:	۳۹
ب) «فقه المستجدات فی باب العبادات: دراسة تأصيلية بمسائل تطبيقية	
معاصرة»: دایرو یوسف صدیق الصدیقی	۴۰
ج) «المستجدات فی وسائل الاثبات»: دکتر ایمن محمد العمر	۴۱
شیوه‌ی تحقیق.....	۴۲
فصل مقدماتی.....	۴۵
مقدمه.....	۴۵

- بخش اول: تعریف «المستجدات الفقهیه» (امور و وقایع تازه فقهی) ۴۵
- مطلب اول: مفهوم «المستجدات الفقهیه» ۴۶
- معنای لغوی و اصطلاحی «المستجدات» ۴۶
- معنای لغوی و اصطلاحی «الفقه» ۴۶
- معنای ترکیب «المستجدات الفقهیه» ۴۷
- مطلب دوم: مفهوم «واژه‌های مرتبط با المستجدات الفقهیه» ۴۸
- بخش دوم: تعریف «اصیام (روزه)، بیان حکم، حکمت‌ها و احکام آن ۴۹
- مطلب اول: تعریف صیام ۴۹
- مطلب دوم: حکم روزه، حکمت‌ها و فضیلت‌های آن ۵۱
۱. حکم روزه: ۵۱
۲. حکمت مشروعیت روزه ۵۳
۳. اهمیت و فضیلت روزه ۵۵
- مطلب سوم: ارکان و شرائط روزه ۵۸
۱. ارکان روزه ۵۸
۲. شرائط روزه ۶۰
- بخش سوم: مفهوم نوآوری‌های فقهی روزه و بیان تفاوت آن‌ها با امور دینی ۶۵
- مطلب اول: تعریف نوآوری‌های تازه فقهی مرتبط با روزه ۶۵
- مطلب دوم: تعریف بدعت‌های دینی و تفاوت بین آن‌ها و بین نوآوری‌های فقهی روزه ۶۷
۱. تعریف بدعت ۶۷
۲. تفاوت میان نوآوری‌های فقهی روزه و بدعت در آن ۶۸

فصل اول	۶۹
احکام مسائل جدید روزه متعلق به زمان	۶۹
مقدمه	۶۹
بخش اول: حکم اثبات هلال ماه با محاسبات علم نجوم	۷۰
مطلب اول: نظر مذاهب فقهی در اثبات هلال ماه رمضان بر اساس محاسبات نجومی	۷۱
۱. نظر مالکین (مالکین)	۷۱
۲. نظر مجوزین (واقفین)	۷۲
۳. قائلین به تفصیل (مفسرین) بر روی صدور حکم	۷۴
۴. علت اختلاف	۷۵
مطلب دوم: دلایل ومجادلات	۷۶
۱. دلایل مانعین	۷۶
۲. دلایل مجوزین	۸۳
۳. دلایل قائلین به تفصیل (تفکیک موضوع)	۹۰
مطلب سوم: ترجیح آراء	۹۱
بخش دوم: حکم اثبات هلال ماه با دستگاه‌های جدید علم نجوم	۹۲
مطلب اول: تعریف دستگاه‌های جدید نجومی	۹۳
۱. دوربین دستی	۹۳
۲. تلسکوپ چشمی	۹۴
مطلب دوم: حکم اثبات رویت هلال با دوربین و تلسکوپ فلکی	۹۵
بخش سوم: حکم اعلام رویت هلال ماه با وسایل ارتباطی جدید	۹۷

مطلب اول: تعریف وسایل ارتباطی جدید ۹۷

۱. وسایل ارتباطی رسمی ۹۸

۲. وسایل ارتباطی غیررسمی ۹۸

مطلب دوم: حکم اعتماد بر ابزارهای ارتباطی جدید برای آگاهی یافتن از رویت

هلال ماه ۹۸

۱. اخباری که بطور رسمی از دولت‌ها انتشار می‌یابد ۹۹

۲. اخباری که به صورت غیر رسمی و غیر حکومتی صادر می‌شود ۱۰۰

بخش چهارم: حکم بین وقت افطار و امساک روزه با محاسبات علم نجوم ۱۰۲

بخش پنجم: زمان افطار و امساک روزه‌ی مسافر در هواپیما ۱۰۶

موقعیت‌های سفر با هواپیما ۱۰۸

موقعیت اول ۱۰۸

موقعیت دوم ۱۰۸

موقعیت سوم ۱۰۹

فصل دوم ۱۱۱

احکام مسائل جدید روزه متعلق به رخصت‌های شکستن روزه ۱۱۱

مقدمه ۱۱۱

بخش اول: بیماری‌هایی که در پرتو یافته‌های جدید پزشکی، به خاطر آن‌ها اجازه‌ی

شکستن روزه به روزه‌دار داده می‌شود ۱۱۳

مطلب اول: تعریف مرض و انواع آن ۱۱۴

۱. تعریف مرض ۱۱۴

۲. انواع مرض ۱۱۴

مطلب دوم: راه‌های شناخت امراضی که به موجب آن‌ها رخصت شکستن روزه وجود دارد.....	۱۱۸
مطلب سوم: تعیین بیماری که روزه‌دار، حدس بزند که باید روزه را افطار کند.....	۱۲۰
مطلب چهارم: انواع بیماری و احکام آن.....	۱۲۵
۱. مرضی که اماری به بهبودیش نمی‌رود.....	۱۲۵
۲. مرضی که اماری به بهبودیش وجود دارد.....	۱۲۸
بخش دوم: سفری در اساس کارگیری وسایل ارتباطی جدید، برای روزه‌دار رخصت روزه نگرفتن ایجاد می‌شود.....	۱۳۰
مطلب اول: حکم رخصت نگرفتن روزه، واجب برای مسافر.....	۱۳۱
مطلب دوم: مقدار مسافت در عصر کنونی جهت رخصت قصر نماز و روزه نگرفتن بر اساس نظر جمهور فقهاء متقدم.....	۱۳۷
مطلب سوم: حکم رخصت روزه نگرفتن برپایه‌ی استفاده از وسایل ارتباطی جدید.....	۱۳۸
فصل سوم.....	۱۴۱
احکام مسائل جدید روزه متعلق به مبطلات روزه.....	۱۴۱
مقدمه.....	۱۴۱
بخش اول: مفهوم «المفطرات» و «الجوف» در فقه اسلامی و علم پزشکی جدید.....	۱۴۲
مطلب اول: بیان مفطراتی (باطل کننده‌هایی) که در شرع ذکر گردیده اند.....	۱۴۲

۱. معنای لغوی و اصطلاحی المفطرات ۱۴۲
۲. باطل کننده‌های روزه (المفطرات) که در شرع ذکر شده اند ۱۴۳
- مطلب دوم: مفهوم جوف و منظور جمهور فقهاء از آن ۱۶۲
- اول) معنای لغوی «الجوف» و «البطن» ۱۶۲
- دوم) معنای اصطلاحی «الجوف» در احکام فقهی اسلامی مربوط به روزه ۱۶۵
- نکته ۱۶۸
- مطلب اول: استفاده از موادی که از دهان شخص روزه‌دار تجاوز نکند ۱۶۹
۱. آده سی (العک) ۱۷۲
۲. خمیر دندان ۱۷۴
۳. حکم معالجه دندان‌های شخص روزه‌دار ۱۷۸
۴. استفاده از دهان شویه و اسپری دهان ۱۸۰
- مطلب دوم: حکم استفاده از موادی که به هنگام روزه با دهان مکیده می‌شوند ۱۸۲
۱. قرص زیر زبانی برای درمان بیماران قلبی ۱۸۲
۲. پماد و اسپری موضعی دهان ۱۸۳
- بخش سوم: احکام مربوط به نفس کشیدن ۱۸۶
- مطلب اول: حکم استفاده از اسپری و ماسک تنگی نفس ۱۸۶
- مطلب دوم: دخانیات و متعلقات آن ۱۹۱
۱. حکم استعمال دخانیات برای شخص روزه‌دار ۱۹۱
۲. حکم دود و بخار برای روزه‌دار ۱۹۴

مطلب سوم: حکم استفاده‌ی روزه‌دار از اکسیژن مصنوعی و خوش بوها	
(عطرها و ادکلن‌ها).....	۱۹۶
۱. حکم استفاده‌ی روزه‌دار از اکسیژن مصنوعی.....	۱۹۶
۲. حکم استفاده‌ی شخص روزه‌دار از خوشبوکننده‌ها.....	۱۹۷
بخش چهارم: احکام مربوط به استعمال قطره‌ها.....	۲۰۰
مطلب اول: حکم استفاده‌ی شخص روزه‌دار از قطره‌های دهان و بینی.....	۲۰۰
۱. حکم استفاده‌ی روزه‌دار از قطره‌ی دهان.....	۲۰۰
۲. حکم استفاده‌ی روزه‌دار از قطره‌ی بینی.....	۲۰۲
مطلب دوم: حکم استفاده‌ی شخص روزه‌دار از سرمه کشیدن و قطره چکاندن در	
چشم.....	۲۰۶
مطلب سوم: حکم استفاده‌ی شخص روزه‌دار از قطره‌ی گوش.....	۲۱۳
بخش پنجم: احکام مربوط به تزریق و انتقال خون.....	۲۱۷
مقدمه.....	۲۱۷
مطلب اول: احکام تزریق.....	۲۱۸
نوع اول: تزریق درمانی از نوع جلدی (زیرپوستی) یا عضلانی و یا وریدی	
.....	۲۱۹
نوع دوم: تزریق خوراکی.....	۲۲۳
نوع سوم: تزریق استفراغ (طلب قی).....	۲۲۷
نوع چهارم: تزریق مقعدی.....	۲۲۸
مطلب دوم: احکام انتقال خون به داخل بدن شخص روزه‌دار یا خارج نمودن از	
بدن او.....	۲۳۵

اول: حکم خون دادنِ شخص روزه‌دار	۲۳۵
دوم: حکم نمونه‌گیری از خون شخص روزه‌دار برای آزمایش	۲۳۹
سوم: حکم انتقال خون به شخص روزه‌دار	۲۴۰
چهارم: حکم تعویض خون و شست‌وشوی آن برای شخص روزه‌دار مبتلا به بیماری کلیوی	۲۴۲
بخش ششم: احکام مربوط به بی‌حس نمودن، عمل‌های جراحی و عکس برداری‌های پزشکی بر شخص روزه‌دار	۲۴۵
مطلب اول: اثبات اعمال جراحی بر شخص روزه‌دار	۲۴۵
الف). بیهوش کردن یا بی‌حس کردن بر روزه جهت اعمال جراحی ۲۴۶	
ب) تاثیر اعمال جراحی بر روزه	۲۵۴
مطلب دوم: احکام آندوسکوپی	۲۵۶
اول: تاثیر آندوسکوپی دستگاه گزارش بر شخص روزه‌دار	۲۵۷
دوم: تاثیر آندوسکوپی سیستم ادراک (دستوسکوپ) بر شخص روزه‌دار ۲۶۳	
سوم: تاثیر آندوسکوپی از راه پوست (ناستروسکپی) بر شخص روزه‌دار ۲۶۶	
فصل چهارم	۲۶۹
احکام فقهی مسائل جدید روزه مخصوص زنان	۲۶۹
مقدمه	۲۶۹
بخش اول: حکم استفاده از ترکیب‌های بهداشتی (لوسیون) و آرایشی بر روزه‌ی زن	
.....	۲۷۰
شیوه‌ی استدلال	۲۷۱

بخش دوم: حکم معاینه و آزمایشات داخلی و اعمال جراحی در رحم، بر زن روزه‌دار	
۲۷۳.....	
دلائل صاحبان نظر اول (جمهور فقهاء).....	۲۷۴.....
دلائل صاحبان نظر دوم.....	۲۷۵.....
بخش سوم: حکم استعمال مواد حیض آور یا مانع حیض بر روزه.....	۲۷۷.....
نتایج تحقیق.....	۲۸۳.....
فهرست منابع و مآخذ.....	۲۸۷.....
فرهنگ واژگان خاص اصطلاحات.....	۳۱۳.....

مقدمه‌ی مترجم

بدون تردید روزه از مهم‌ترین ادت‌هایی است که پروردگار عالمیان آن را جهت پرورش روحی و جسمی مسلمانان همچون پیروان شرایع قبل، مقرر نموده است تا انسان مسلمان به هنگام اجرای این عبادت سارنده در طول سال به‌ویژه در ماه رمضان، نفس خود را تربیت نموده و از منافع سرشار آن بهره‌برد و برای همراه شدن با دیگر بندگان خداوند در اتصاف به مقام خلافت الهی، آماده گشته و در این مسیر سیر نماید.

روزه گرفتن به‌خصوص در ماه رمضان فرصتی است برای رها شدن از لذت‌های دنیوی و تمرکز نمودن بر پرورش قوای روح و اتصال به آخرت، و نوعی تمرین خودداری نفس است. فلذا این عبادت مهم همانند دیگر فرایض مهم اسلام می‌زنند برنامه‌ای خاص با اصولی ثابت است تا بنده‌ی مطیع خداوند در چهارچوب این دستورالعمل، به نتایج گهربار معنوی آن دست یابد، خداوند حکیم در کتاب آسمانی خود پس از تقریر و تأیید آن، با نزول آیه‌ی ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ﴾ (بقره: ۱۸۳) به هدف نهائی آن که رسیدن به تقوای الهی است اشاره می‌کند و در طی نزول آیاتی چند،

پاره‌ای ضوابط آن را نیز بیان نموده است، و رسول مکرم ﷺ نیز در مقام مبلغ و مبین قرآن، رهنمودهایی را جهت انجام درست آن اعلام فرموده‌اند.

کتاب حاضر ترجمه کتاب «احکام المستجدات الفقہیہ فی الصیام» تألیف محقق و پژوهشگر کویتی «جابر عیدالوندۃ العازمی» است که آن را به عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد خود به دانشکده‌ی شریعت اسلامی دانشگاه تحقیقات علمی اردن، تقدیم نموده است؛ ترجمه این کتاب را استاد عزیز و گرامیم جناب آقای عبدالرحمن یحیی، مدیر محترم نشر احسان در اواخر بهار ۱۳۹۶ به این جانب پیشنهاد کردند که همان موقع به صرف پیشنهاد ایشان با امتنان پذیرفتم اما پس از دریافت کتاب، مطالعه‌ی اولیه‌ی آن، و مشاهده‌ی کار پژوهشی بی نظیر و پرمحتوای نویسنده‌ی کتاب از یک طرف و نیاز مبرم جامعه اسلامی به چنین تحقیقاتی و استفاده‌ی علمی و علمی مسلمانان از آن، انگیزه‌ی وافری جهت ترجمه‌ی سریع آن در وجودم ایجاد گردید و با استمداد از باری تعالی و با شوق و علاقه‌ی فراوان، کار ترجمه را آغاز نمودم.

این کتاب، پژوهشی تطبیقی پیرامون یافتن احکام قضایای جدید روزه می‌باشد که نویسنده‌ی کتاب در طی آن پس از بررسی معانی لغوی و اصطلاحی واژگان بکار رفته در عنوان کتاب، به تفصیل و با دقت بسیار، ابتدا مسائل جدید روزه را مطرح نموده و سپس تمام آراء معتبر در آن مسئله‌ی را مورد بحث و کسب قرار داده است، ایشان در طرح آراء فقها در هر مسئله، نخست نظرات فقها مذاهب چهارگانه اهل سنت (حنفیه، مالکیه، شافعیه، حنابلہ) را آورده است و اگر در جایی هم اختلاف نظر بین فقها یک مذهب وجود داشته باشد آن را با قید اکثریت و اقلیت ذکر نموده است، سپس به بیان آراء مجامع و هیئات و کمیسیون‌های معتبر فقهی در

عالم اسلام، مثل کمیسیون دائمی مباحث علمی و افتاء عربستان سعودی، مجمع فقهی اسلامی جده، وزارت اوقاف و امور اسلامی کویت و.... پرداخته است و در ادامه از ذکر آراء مستقل فقها معتبر متقدم و معاصری چون ابن تیمیه، ابن عثیمین، بن باز، بسف قرضاوی، وهبة الزحیلی، دکتر خالد مشیقح و.... غافل نشده است و تمامی آن را با ارجاع دقیق به منابع فقهی یا مجلات مربوطه با ذکر دلیل حکمی آن‌ها در متن بی‌سی نظرات آورده است و در پایان با تکیه اصلی بر آیات قرآن و احادیث صحیح نموده به شرح روایات موجود در صحیحین، و با اهتمام به یافته‌های جدید و معتبر پزشکی، نظر راجح را بیان نموده است.

از نقاط قوت این کتاب تعقیبات پزشکی آن است، از آنجا که اکثریت مباحث و مسائل نوین مربوط به شخص روزه‌دار به نحوی با اعضاء بدن و سیستم جسم او مرتبط است، نویسنده با مراجعه به پزشکان متخصص در هر زمینه‌ای و با مجلات و کتب مهم پزشکی کوشیده تا نخست تصویری واضح و روشن هرچند به اختصار از هر کدام از اعضاء مرتبط با روزه‌ی شخص روزه‌دار، ساختار، شش، بینی، دستگاه هاضمه و... ارائه دهد تا فهم و درک آن برای خواننده آسان باشد.

به جرئت می‌توان گفت که تألیف این کتاب در نوع خود و در بررسی کامل در جست‌وجوی احکام قضایای جدید روزه همان‌طور که نویسنده‌ی آن هم در پیش‌گفتار به آن اشاره نموده است، بی‌نظیر است، حجم وسیع ارجاعات آن و بررسی کتب و مجلات و کمیته‌های پژوهشی که در تألیف آن مورد استفاده قرار داده آن را به عنوان دایره المعارف کوچکی در زمینه‌ی خود قرار داده که کار پژوهشگران بعدی را به مراتب آسان‌تر نموده است، با این اوصاف مطالعه‌ی این کتاب را به تمام افراد

علاقه‌مند و دوستدار به شناخت علل صدور احکام و یا طالب تحقیق در زمینه‌های مختلف علوم انسانی توصیه می‌کنم.

از دیگر برجستگی‌های این کتاب، دقت و امانت و انصاف در بیان آراء دانشمندان و فقهای مختلف در اعصار مختلف می‌باشد نویسنده‌ی کتاب به هنگام اشاره به آرای فقها هر مذهب از مذاهب چهارگانه، به معتبرترین کتب آن‌ها اشاره می‌کند و در صورت نیافتن حکمی صریح در مسئله‌ای حتی الامکان قاعده‌ی اصولی منتج از کتب اصولی آن مذهب را عنوان نموده یا حکم مسائلی همانند آن مسئله را در نزد او ذکر کرده تا جای نظر فقهی هیچ مذهبی خالی نماند و با توجه به مستحدثه بودن مائیل بر رد کنکاش این کتاب، اکثر کتب تصنیفی دانشمندان معاصر را مطالعه و با بی‌طرفی و دیدی منصفانه بین آن‌ها ترجیح قائل شده است معیار رد یا پذیرش رأی از متر نویسنده کتاب نه تعلق خاطر به فرد یا گروه و یا مذهب خاص که آیات قرآن کریم، حدیث صحیح و پژوهش‌های معتبر و دقیق پزشکی می‌باشد.

مترجم در برگردان فارسی این کتاب به ادبای پایدار بوده است:

- با توجه به اینکه متن عربی کتاب، ادبی و در مقایسه با کتب مشابه خود از نظر بکارگیری واژگان و اصطلاحات، سنگین و جنبه علمی را نداشتن آن نمود بیشتری داشت اما سعی گردیده با دقت تمام و با گزینش لغات مأنوس و صحیح فارسی به بهترین وجه به فارسی ترجمه گردد.

- گرچه در ترجمه کتاب باید شدیداً از جعل یا واژه‌سازی کاذب اجتناب نموده و تقدسی نه برای زبان مبدأ و نه برای زبان مقصد قائل نشد و مترجم باید غایت تلاش خود را انتقال معنا و حراست از امکان فهم آن توسط مخاطب

قرار دهد و بهترین برگردان به یک زبانی، ترجمه آزاد و مفهوم گراست اما به لحاظ اینکه این کتاب، تحقیقی فقهی است و هر واژه و اصطلاح آن، بار معنایی متفاوت و مخصوصی را دارد لذا با عنایت به شیوه‌ی مفهوم گرا، به ترجمه‌ی تک‌تک واژگان بکار رفته در کتاب، پایبند بودم که گاهی زمان بسیاری را جهت ترجمه دقیق، قابل فهم و جدید اصطلاحی یا واژه‌ای صرف می‌نمودم.

- در کتاب، اصطلاحات وسیع پزشکی مثل اقسام بیماری‌ها، اقسام وسایل طبی و... بکار رفته که به خاطر جدید بودن بسیاری از آن‌ها گاهی در هیچ فرهنگ لغتی نمی‌توان ترجمه‌ای برای آن‌ها یافت که در این زمینه سعی وافری در برگردان درس فارسی آن‌ها با بهره‌گیری از فرهنگ لغت‌های نوین پزشکی و استفاده از دانش‌های آن فرهیخته داشتم.

- در این کتاب سعی و تلاش گردیده تا در ذکر شماره آیات و روایات از اصل کتاب متابعت شود تا مراجعه به اصل کتاب در هنگام ضرورت آسان‌تر گردد و تمامی آیات و احادیث غیرتکراری در داخل گیومه ذکر شده‌اند.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از همه‌ی افرادی که مرا در تهیه این کتاب یاری نمودند، به‌ویژه پدر بزرگوaram دکتر احمد نعمتی که در ترجمه پاره‌ای از موارد یاریگرم بودند و از مادر و همسر گرامیم، و از دست‌اندرکاران نشر احسان و مدیریت محترم آن مجدداً تشکر نمایم، از خداوند متعال خواهانم این تحفه‌ی ناچیز را مایه خیر و برکت و ذخیره‌ی اخروی بنده‌ی حقیر و تمامی عزیزانی که در شکل‌گیری آن نقش داشته‌اند قرار دهد و از همه‌ی برادران و خواهران گرامیم که این کتاب را مطالعه می‌نمایند استدعا دارم ما را از دعای خیر خود بهره‌مند نموده و از نواقص و

اشکالات ترجمانی، املائی، انشایی و دیگر عیوب احتمالی این کتاب که از نگاه دقیق و موشکافانه‌ی خواننده‌ی پوشیده نیست، ما را آگاه نمایند.

پروردگارا، ای آفریننده آسمان‌ها و زمین، ای دانای پنهان و آشکار، ای آنکه کارها همه در توان تو و بازگشت همه به سویت است، بر ناتوانی ما رحم کن و شکست ما را جبران کن، و زشتی ما را بپوشان، و گناه ما را ببخشای، و گام‌هایمان را به‌دوای تو بازگردان.

خدایا! اینها را از تو پناه می‌جوئیم پس پناه ما باش، تنها از تو خواهان کمک می‌باشیم پس ما را یاریگر باش، و پیروزی را تنها از تو درخواست می‌کنیم پس ما را پیروز بگردان. خداوند دین‌داران ما را به حق بگشا و در مسیر حق ما را راهنمایی کن و در آن استوارمان گردان و در پیروی از حق ما را یاری کن. خداوند متحلمان گردان تا در برابر شیاطین انی و جبر ایمان خود را محفوظ بداریم، میان دل‌های ما عطوفت را جاری کن و نیکوترین ره را در پیروی رسول گرامی‌ات به ما عطا کن.

خداوند! تو را همان‌گونه که فرمان دادی می‌خوانیم پس وعده‌هایی که به ما داده‌ای را برآورده کن، ای زنده‌ای همیشه پایدار از رحمت تو یاری می‌جوئیم. خداوند! با دل‌هایی زلال و دیدگانی نمناک تو را می‌خوانیم و در هر گهت ایستاده‌ایم پس ما را مران که به گذشت تو دل بسته‌ایم و ما محرومان مگردان که تو امید داریم.

آمین

مظهر نعمتی / پاوه / پاییز ۱۳۹۶